

ABONAMENTUL:

PE AN 3 COR. 20 FIL.

"1/4" 1 " 60 "

"1/4" — 90 "

IN STREINĂTATE:

PE AN 6 FRANCI.

"1/2" 3 "

—o—

Numeri singuratici se vënd
n Cluj cu 5 fileri, într'alte
locuri cu 6 fileri.

RĂVAȘUL

INSERTIUNILE
se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
8 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

—o—

ADRESA:
„RĂVAȘUL”
CLUJ. — KOLOZSVÁR
6. JÓKAI-UTCZA 6.

Editor și redactor resp.: PETRU P. BARIȚIU

Apare în fiecare Sâmbătă

Intemeietorul foi: Dr. E. DĂIANU

Statul, Biserica și Școala.

II.

Unitatea națională, unitatea gândirilor, sim-
țemintelor, aspirațiilor, unitatea în religie, mo-
rală, limbă, naționalitate, este foarte bună pentru
stat; cu deosebire e mare comoară unitatea în
religie, care înainte de toate asigură uni-
tatea în gândire, simțăminte și aspirațiuni.

E adevărat, că instrucțiunea și educațiunea
formează spiritul generațiunei viitoare și că
dacă tinerimea se instruează în mod unitar la
aceleas adevăruri și să crește într-o aceeaș
virtuți aceasta garantează mai cu seamă uni-
rea și pacea generațiunei viitoare, pecând de-
osebirea de idei și aspirațiuni poate fi isvor
de nenumărate conflicte.

Este deci îndreptățită năsuința statului, ca să
asigure aceasta unitate unde ea există și să o
creeze unde nu există.

Dar nemijlocit prin monopolizarea școalelor
numai atunci ar fi îndreptățit a o face aceasta:

1) Dacă ar fi în stare a crea unitatea na-
țională prin monopolizarea școalelor, sau dacă
chiar numai el ar fi în stare a o face aceasta.
Căci dacă și altcineva e în stare a produce
ceva, atunci statul nu este în drept a o face
aceasta. Singur numai el, a pretinde drept la
așa ceva ce nu e în stare a face nici el, nici
altcineva, ar fi o nebunie.

2) Dacă, la caz când unitatea națională ar
fi realizabilă, realizarea acesteia prin monopol
școalelor nu numai că nu ar fi dăunătoare
pentru susținerea statului, ci ar fi chiar ne-
cesară. — Căci față de aceea ce nu este ne-
apărat de lipsă, poate se aibă drept, dar nu
drept exclusiv; față de aceea însă, ce este dă-
unătoare pentru el, statul nici decât nu poate
avea drept.

3) Dacă ar fi necesar monopolul și reali-
zarea lui nu ar veni în conflict cu drep-

turile cardinale ale altora, căci statul, carele
există pentru apărarea acestor drepturi, nu
poate avea îndreptățirea de a confiscă drep-
turile altora, pentru existența sa proprie.

Unitatea națională înse prin monopolizarea
școalelor:

- 1) este nerealizabilă.
- 2) nu este necesară, ba e chiar dăunătoare
pentru stat.
- 3) realizarea ei, atacă drepturi esențiale.

1. Este imposibil a realiza unitatea în gân- dire, simțământ și voință prin monopolul școalelor.

Înainte de toate ar trebui să vedem, că
aderenții monopolului școlar ce înțeleg sub uni-
tate națională? Acest lucru însă nu e ușor.
Această teorie are o mare eroare, că accentuează
unitatea și armonia națională, dar nu determină
în mod precis, că într-o cât o află aceasta nece-
sară. Vorbește ce e drept, în general, despre
unitate morală și spirituală, dar nu ne spune, că
ce este aceea? Cu toate că atunci, când spre
acest scop pretinde jertfirea unor drepturi atât
de cardinale, s'ar putea aștepta cu tot dreptul,
să ne spună, că pentru ce se întâmplă aceasta?
Ca să vedem, că oare merită jertfe atât de mari?
Căci «unitatea națională» exprimată numai așa,
sună foarte biue la ureche și mulți, cari se gândesc
cu inima, iar nu cu mintea, pornesc după ea.
Dar, frasa goală nu îndestulește pe aceia, cari
se gândesc mai adânc.

Ce înțeleg deci sub unitate națională? Nu
știm hotărît. Vom lua pe rând la cumenire ce
pot să înțelegă, ca să vedem dacă se poate
realiza?

1. E de înșămnat, că pentru realizarea
unității naționale, ori și ce am înțeleg sub dânsa,
prima și neincunjurata condițiune ar fi unitatea
pe terenul doctrinelor, căci din aceste provin
simțemintele, moravurile și aspirațiunile. E mai
departe neapărat de lipsă, ca aceste doctrine să

Catedrala din Sibiu.

conțină necondiționat anumite adevăruri, înainte
cărora să fie silit a se pleca fiecare membru al
națiunei, atât cei de acum, cât și cei din viitor;
căci este absurd a crea aceasta plecare și uni-
tate cu forța. Forța poate ce e drept pe un
timp scurt să sufoace contradicțiunea publică și
vădită, dar nu poate sufoca contradicțiunea su-
fletească, lăuntrică, pentru că aceasta sufocare nu
face, decât să oțelească voința internă, ca cu atât
mai puternic să erupă și să nimicească unitatea
aparentă.

Aceste doctrine de stat, trebuie să fie solide,
statornice și neschimbătoare, precum este ade-
vărul. Căci dacă astăzi un ministru relevează
cutare lucru ca adevăr, mâne vine altul și afirmă
contrarul, ba unul și acelaș ministru își schimbă
dogmele, atunci nici măcar un singur om de stat,
nu va fi în unitate, nici măcar cu sine însuși.
Cum ar putea el să fie într-o unitate cu întreagă
societatea? sau chiar societatea de acum cu cea
din viitor?

Cu un cuvânt, ca statul să poată crea acea-
sta unitate de gândire ar trebui să fie auctori-
tate supremă, recunoscută de toți și infalibilă.

Dar există oare și numai un singur om pe
pământ, carele să țină statul de atare? Aceasta
nu va cuteza nici un ministru să o zică despre

FOIȚA RĂVAȘULUI

Primăvară.

Un freamăt lin de frunze mă trezește
Din aiurirea mea îndelungată
Ș'o dulce nfiurare mă cuprinde...
În minte un basm frumos mi-se urzește
Cu a lui poveste veche și uitată.

Cucernic, blând, cu barba lui cea albă,
Se duce acum în calea-i rânduită
Bătrânul Craiu, cu bucle de zăpadă,
Ș'un râu de lacrimi mari »șesute o salbă»
Revarsă jalea lui îmbătrânită.

Se cerne 'n zări înlăcrămată ploaie...
O, Craiu bătrân, nu-i vreme de zăbavă:
Un tunet lung vuieste 'n cer mânia,
Iar trupul tău cel gârbov se îndoie
Și căzi izbit de fulgere din slavă.

Și iată, zarea 'mbrac'o dalbă haină,
Ș'un brâu de flori pe câmp învie iară,
Iar din înfrumșetata 'ntinerie
Văd visul meu din ciasuri dulci de taină,
Văd înflorita, dalba Primăvară.

Datin.

Cărarea vieții.

Pentru ce atâta luptă și atâta 'ncăierare?
Pentru ce atâta sânge și sudoare pe cărare?
Cărarușă mult bătută și de ploii și de ninsoare,
Astăzi te cuprinde gerul, mâni călduri dogoritoare,
Eri cu flori împodobită — azi cu spini și buruiene:
Unde te sfârșești tu cale a vieții pământene?
Unde e prorocul care pașii noștri ni-i îndreaptă?
Unde-i degetul s'arete țința noastră 'ndepărtată?
Căci vedem atâta jale și atât amar în lume!
Să ascunde 'n inimi dorul fericirii fără nume...
Alegăm copii nesălnici după razele de stele
Și din multele nimicuri Morții-i înșirăm mărgele.
Iar din darurile lumii țesem mreji spre încâlceală
Să zădărnăcim iubirea și a traiului tigneală.
Adunăm podoabe, lauri, ne 'ncărcăm de grea povoaară,
Și murim... deplâng urmașii... apoi vin și ei să moară...
Doamne! Calea ce ne duce dela groapă pân' la Tine
Ai lăsat-o nepătrunsă de-ale minților lumine!
Facia sufletului nostru înzădar vrea s'o străbată!
Stinsă cade de a vremii aripi mari cutremurată...
Singur Dorul arde 'n inimi și se zbate a peire
Vrând să-i prindă urma căii — cătră dulcea fericire!

* * *
Vei aprinde înc'odată Doamne, candelă vieții?
Răsări-va altul soare raze dându-i dimineții?
Și acei ce 'n lumea asta n'am avut vre-o mângăiere,
Căror pentru fericire nu le-ai dăruit putere:
Vor putea și ei odată să tresară de căldură,
Dulce alințați de farmec — s'uite a vieții ură...?
Intrupase-va odată, dorul ce ne mână pașii?
Sau — peri-vom fără urmă — astăzi noi si mâni urmașii?
Fericirile visate de proroci bătrâni — veni-vor?
Sau — menite sunt să moară în adâncul inimilor...?
Cluj, 1906.

Alexandru Aciu.

Predicele lui Petru Maior.

Intr'un ram de literatură mai puțin cultivat
reeditarea unei sau altei scrieri de valoare își
are folosul ei netăgăduit. Literatura noastră ecle-
siastică în general e foarte săracă, pe terenul omi-
letic, în special, s'a lucrat puțin de tot. Veacuri
de-arândul din stratele bisericilor române, afară
de mângăitoarea cântare, o singură carte numai,
acea carte mare și sfântă, care se chiamă *Cazanie*,
a împărtășit la zile de praznic, prin rostul cutărui
diac sau cantor ceteț, cuvântul lui Dumnezeu,
pânea cea cerească, atât de bună și folositoare
pentru edificarea noroadelor neinvățate. Amvonul,
tribuna, de pe care se cade să răsune glasul
păstorilor tălmăcitori de scripturi, glas de muștrare,
de îndemn și învățătură — amvonul român a
fost și este și astăzi osândit să stea mut. Cărți
de predici mai iscusite ne-au lipsit, preoțimea, cu
puțină carte, prea cu anevoie se putea avânta la
vestirea cuvântului de învățătură.

În biserici ceva mai înzestrate însă, cerce-
tătorul a putut întimpina, printre cărțile sfinte,
mai adese Predicile cu litere cirile ale lui P.
Maior. protopopul de pe vremuri la Reghin.

Lipsa totală a cărților de predici, dar mai
vârtos alcătuirea măiastră, plină de „gândire cre-
știnească și de simțire românească”, atât de zi-
ditoare și întăritoare sufletului credincios, precum

sine. Atunci inse abică de speranța de a putea produce aceasta unitate pe ori care teren și să nu cuteze a-se octroa de supremul și unicul învățător al națiunii sub titlul *unității naționale*. La același rezultat vom ajunge și mai vedit atunci, când vom cerceta chimera unității în gândire pe diferitele terene.

2. Nu e sigur, că oare și pe terenul *religiunii* voește statul a crea aceasta unitate în gândire prin monopolizare.

Trendelenburg recunoaște, că la aceasta nu e chemat și din aceasta cauză instrucția religioasă o concrede bisericii; dar numai întru atâta, întru cât propovăduiește *doctrine consonante* cu spiritul moral al legilor statului. E permis deci a învăța doctrine religioase, dar numai de ale statului. Cu oare care încunjur deci, cum se vede, și pe terenul religios voește statul să creeze o unitate de gândire.

Cât de absurd e a și gândi la realizarea acesteia, după cele amintite e superfluu a aminti. Căci de există un teren, atunci acesta e terenul pe care mai cu samă e lipsă de un adevăr infalibil, sigur și statornic, pe care nu numai fiecare om să se simtă obligat a-l primi cu omagiu, ci tot odată să fie gata a-și întocmi viața în conformitate cu acela, ba la caz de lipsă să-și jertfească și viața pentru el. — Statul însă nu e în stare nici a crea un atare adevăr, nici a-l crea prin alt cineva — afară de biserică — în consecință nu e în stare nici când a crea o unitate religioasă.

3. Nu aceasta, *ci unitatea morală* voește statul a o crea prin monopolul școlar, dupăcum să exprimă *Trendelenburg*.

Ce e neapărat de lipsă la acest punct? Mai întâi e de lipsă să se creeze un temei sigur: adevăruri absolut sigure, statornice și recunoscute de toți, căci din aceste urmează legile și faptele. — E necesar mai departe ca fiecare să fie convins, că statul a luat aceste legi dela D-zeu și din încredințarea aceluia ce propovăduiește fără de greșeli; căci, numai așa pot avea tăria de a obliga și în conștiință. Dar statul nu ne poate arăta, nici una — nici alta, și nici nu se ține în stare de a putea face așa ceva — *Trendelenburg* ne spune, ce e drept, că atunci, când statul, conform datorinței sale pedepsește faptele vedite și contrare legii, pedepsește prin aceasta lipsa bunului simț și ar fi o lipsă de consecvență, dacă nu s'ar nisui totodată a produce bunul simț care lipsește; trăbue deci să și aibă dreptul nemijlocit de a-l produce prin școală. Aceasta dovadă este însă cu totul greșită, căci faptele rele nu să nasc din lipsa de învățatură și bun simț, căci din *nimica* nu poți face ceva, ci mai cu seamă din ființa, din existența învățăturilor rele. Statul pe

aceasta bază, ar avea mai cu samă datorința de a *opri* ca astfel de *învățături și porniri rele* să propovăduască și lătasca în public, știind, că dintre aceste nu se pot naște decât numai atari fapte vrednice de pedeapsă; de altă parte i-ar fi datorința a sprijini *lățirea acelor învățături bune*, dela cari se pot aștepta fapte și simțăminte bune. Dupăce însă el nu e chemat și nu e în stare a pedepși care-s învățăturile bune și cari cele rele: ca del mână liberă și să sprijinească în cauza aceasta *biserica*, care este pozitiv chemată spre aceasta. Argumentarea lui *Trendelenburg* încă ne arată cât de mult este a-se osândi împrejurarea că statul dă universităților și presei mână liberă întru a lăți fel de fel de învățături rătăcite și cu toate aceste pedepsește faptele rele provenite dintru acestea; de altă parte pune însă tot felul de pedeci activității bisericii, care nu propovăduiește decât *învățături bune* și nu produce decât *simțuri bune*.

Aserțiunea, că atunci, când statul pedepsește faptele rele vedite, pedepsește în ele lipsa bunelor simțuri, sau că, dupăce faptele nu rezultă decât din simțurile rele existente, le pedepsește pe aceste: e asemenea greșită. Mijlocit le pedepsește și pe aceste, dar statul trăbue să aibă a face direct numai cu faptele vedite pentru că scopul nemijlocit al statului este de a susține buna rânduială politică esteroara.

Statul totdeauna numai faptele esterne vedite le poate pedepsi fără privire la aceea, că ce învățături să află în sufletul păcătosului, căci nu e în stare a se uita în inima aceluia, ca să vadă, că oare lipsesc de acolo simțurile bune sau nu?

Altcum nici că se poate, căci a păcătui poate și acela, în a cărui inimă să află învățături și simțuri bune, carele întru sine își osândește păcatul care e contrar acestor simțuri bune, și totuși îl face, căci are voință liberă! Cu libera voință statul nu poate învinge; puterea statului nu poate lua lupta decât cu faptele esteroare cari provin din dânsa.

Ce va face acum statul, care anumite adevăruri morale, statornice fundamentale nu le poate lua dela sine și nu voește a le lua nici dela biserică creștină catolică? E silit a-și împrumuta acest fundament dela vr'un sistem filozofic. Dar dela care? — Dela Kant, Stuart Mill, Hegel, Comte, H. Spencer, Hartmann, Fouillie, Iodl, Taine, Mazzini, Stahl, *Trendelenburg* sau alții? Căci sunt foarte mulți și diferesc în mare parte unii de alții, ba chiar ideile lor fundamentale își contrazic una alteia, deși natura și scopul omului unul este și numai una poate fi și adevărata morală corăspunzătoare lui. — Care sistem de filozofie să-l aleagă statul ca fundament al *unității morale naționale* sau, ceea ce e lucru și mai de căpe-

tenie, care din atâtea sisteme poșede adevărul moral, atât de statornic și sigur, în cât să-l recunoască și primească fiecare drept temelie a moravurilor sale? Căci e vorbă a produce pe terenul moral o unitate în întreaga națiunea, deci și între filosofi, de oarece dacă întru aceștia nu o poate sevăși, atunci unde ar fi unitatea națională? E evident, că cu *învățăturile filozofiei* statul nu ar fi în stare a produce *unitatea morală*, deoarece nici un sistem filozofic nu are o învățatură atât de sigură și statornică, în cât să o recunoască și căreia să i-se supună fiecare; căci, dacă ar fi așa, atunci, nu ar fi atâtea sisteme.

(Va urma.)

Doamne, la cine ne vom duce...?!?

— Din Conferențele episcopului Prohászka. —

Domnilor! Incerce cineva a se scăpa de aceste probleme, fugă de ele, uite-și de sine însuși. Inneceși în plăceri gloria fatală a eului seu: conștiința sa! Și dacă ați isbutit a uita, pe un moment, chinul vieții, »chinul arzător«, veți vedea cum vă veți simți. Problema disprețuită și conștiința buimăcită, se va înfățișa de nou înaintea D-voastră, de astădată cu un hohot sarcastic; ea va învălta în mână, nu o sabie cavalească, ci un cuțit de bandit, — pentru că nici noi nu ne-am purtat cavalește cu ea. Ca o Meduză, ce împietrește, ca o Furie, ce sbiciuește, ne va prigoni și urmări la fiecare paș. Ea ne privește în muzeu, din dosul strălucitelor zeițe de marmură; se arată, cu fața sa îngrozitoare, de după perdelele salelor de bal; ea întrerupe cu fluierături stridente dulcile melodii de concert, ... și ride, ride cu hohot amar; astfel ea tot mai neputincioasă face neputința noastră. În deșert alergați, vagabondați și lărmuiți; întunec se va desface peste viața voastră; liniștea vă va îngrozi. Problema vieții învăluită în întunecimea îndoielii și îmbrăcată în mușenie amară, se va înfățișa sub vălul de doliu al tristeții. Nu o vedeți? —

Măcar că viața, în cele din urmă nu poate fi o ticăloșie goală, fără nici un cuprins. Nu. Priviți-o în față! Ea are toate trăsăturile părinților sei. Pentru că deși e vremelnică, totuși vremea din veșnicie s'a născut și veșnicie pretinde; deși e mărginită, totuși mama mărginirii este nemărginirea, și plânge după ea; nu o auziți? Dorul și durerea ei este nemărginită; chiar și bucuria îi este nemărginită, dacă se cunoaște și se înțelege pe sine însuși.

D-zeu inse a fost milostiv cu noi și a dat să o înțeleagă fiește cine, înțelept și neînțelept, învățat și neînvățat, și astfel a lăsat omenimea

și limba lor dulce și adevărat românească „așa cum s'a sfințit ea în slujba sfintei biserici“, au făcut din această Culegere de cuvântări cea mai populară și mai folosită carte în bisericile române din Ardeal, unite și neunite deopotrivă.

„Pentru că așa sunt predicile acestea țesute, cât de și nu tocmai toate fișele, însă ființa și măduha celor ce se cuprind întrânsese fiește carele prost o poate înțelege“ — zice însuși zelosul alcătuitor.

Și nici că se putea scrie în alt chip, câtă vreme ținta ostenelelor lui era să pună în mână preoțimii celei „puțin pricopsite în știința ritoricească“ modele adevărate de cuvântări bisericesti, din care aceasta, culegând, să se ajute la împlinirea datorinței sale pastorale. Gândul scesta l'a împintenat ca, în cursul activității sale preoțești, să scrie predică de tot felul, pe cari le-a scos la lumină în Buda, la 1811 în trei părți: I. Predici pentru Duminecile dela începutul Triodului, până la Dumineca tuturor sfinților. II. Predici dela a doua până la a 32-a Duminecă după Rusalii. III. Predici pentru praznicele de preste an.

Astăzi această colecție de predică bune a ajuns a fi rară. Dintre scrierile răslețe și sporadice, cari apar în timpul din urmă, din cauza cuprinsului și a formei lor puțin accesibile pentru înțelegerea mulțimii, puține și-au putut câștiga o popularitate mai strânsă — ale lui Z. Boiu. Preoțimea tinăra pe urmă, nu mai cetește prea bucuros

slovele cirile și din motivul, că — prin retipărirea cu caractere străbune a cărților rituale — a început să uite și această rămășiță a slavonismului în biserică noastră. De bun gând a fost călăuzit dar, d-l Dr. Dăianu, iarăși un protopop, cand s'a angajat la tipărirea de nou, cu *litere latine*, a acestor predică, cari și astăzi, după aproape un veac, strălucesc prin puterea lor educativă ca și prin frumșeta graiului.

Prin schimbarea sistemului de împărțire al autorului, broșura apărută la Cluj nu îmbrățișează cuprinsul întreg al părții întâi, apărute la 1811, ci se mântue cu sfânta Vinere a patimilor.

Cititorul priceput va înțelege însă și va admira, chiar și numai din acest câteva omilii de pocăință, adâncimea gândirii și bogata cunoștință în scripturi a marelui istoric și filolog al veacului al XVIII-lea. Momentul esențial din evanghelia zilei adeseori servește autorul de substrat pentru desfășurarea largă și cuprinzătoare a unui subiect teologic, în care se ține seamă deîntreg aparatul normelor și figurilor retorice, cari se întemeiază pe luminoase pilduri din istoria biblică și cea a popoarelor străvechi și cari lasă să întrevădem la tot pasul pe scriitorul, ce nu e numai un erudit păstor al turmei cuvântătoare, ci e și un mare cunoscător al istoriei neamurilor și al limbei neamului său. Nu arareori ești ispitit să te miri, cum intransigentul reprezentant al școlii latiniste ne-a putut lăsa șire ca acestea:

»Iată, iubite creștine, prealuminosul soare de câte veacuri, după porunca lui D-zeu, foarte cu rânduială răsare și apune, iată luna și prea frumoasele stele dintru aceeaș vreme cu revărsările sale fac pământul roditor; iată aerul nici o mișcare mai mult, sau mai puțin, nu face apa mării nici cum din hotarele ei nu varsă, pământul nici un grăuț, nici o floriceică n'a născut decum voia lui Dumnezeu a poruncit sau l'a lăsat.« (pagina 54).

Dar pe lângă toate frumșetele și celelalte ale sale »tapene dovediri« nu lipsesc în cartea aceasta, nici părțile mai puțin reușite și mai slab »dovedite«.

Și convingerea noastră este, că d-l Dăianu n'ar fi săvârșit act de impietate față de pomenirea măritului autor, dacă ținând samă de trebuiețele vremilor noastre, în care *limba* se afirmă pretutindeni cu o uriașă putere zdrobitoare, ar fi lăpădat unele părți mai slăbuțe, ar fi îndreptat ici coalea fraza, înfățișându-ne ast chip pe lângă retipărire și o înțeleaptă refacere și rotunjire a acestor predică.

De altcum și acest neajuns d-sa promite a-l suplini — în parte prin tălcuirea la sfârșit al archaismelor și altor vorbe ieșite din uz, ce se întimpină.

(»Lucașul«)

G. Tulbure.

să ajungă la o anumită siguranță liniștitoare față cu viața. D-zeu a rezolvat aceasta mare problemă a vieții într'un mare *fapt* istoric, care este însuși Domnul nostru Isus Christos.

»Prunc ni-s'a născut nouă și fiu ni-s'a dat nouă«. Faptul acesta D-zeu ni-l'a dat nouă. D-zeu nu se sfătoșește, nici nu face teorii. D-zeu nu scrie considerațiuni despre viață și despre fericire; ci el pune viața vie și fericirea înșiși în mijlocul lumii zicând: »Acesta este fiul meu cel iubit... pe acesta să-l ascultați«.

Aceasta e o faptă mare cu totul deosebită, cu totul dumnezească. Nu se poate deduce, nici explica, nici produce prin deducțiuni. E un act de bunăvoință pozitivă, dumnezească. E un fel de »motu proprio« a Maiestății dumnezeiești. Precum capodopera unui artist e o unitate de idee și simțemint, astfel Domnul nostru Isus Christos este tot o inspirațiune și iubire. Pe El D-zeu ni-l'a dat și înzădar ne-am sfătoși, că nu ni l'a dat, ci ar fi din noi. Pe Isus înzădar l'am face obiect de explicațiuni. Plantele nu le putem înțelege explicându-le din pământ; nici animalele din plante; nici lumea spirituală a omului nu se poate desfășura din instinct; din contră, fiește care e un fapt suveran alui D-zeu. Și Isus este fapt. În acest fapt supranatural, dumnezeesc, își află explicație enigma vieții noastre.

Să ne așezăm în raza luminei lui și se vor împrăștia umbrele îndoielilor noastre. Precum întunecul îl împrăștie lumina, așa și micimea de suflet o împrăștie marinimia, îndoiala o delătură liniștea sigură, disordinea o alungă ordinea, josenicia o scufundă sublimitatea. Puterea de dovedire, și dacă trebuie de desmințire, alui Isus Christos este înșiși sublima frumsețea alui și fericirea Lui.

Chiar și când am abstrage dela minunile sevărșite de El, chiar și atunci, măreția morală a Omului-D-zeu se înalță spre cer, ne cutropește și noi trebuie să o simțim, de puterea ei cuceritoare nu ne putem feri.

Cât de elocventă și puternică este această faptă!

(Vă urma.)

Trad. Dr. E. Dălanu.

Crestături.

— **Catedrala din Sibiu**, aceasta măreață operă românească a timpului modern, atrage în aceste zile nu numai privirile tuturor credincioșilor metropoliei din Sibiu, ci atențiunea tuturor Românilor de bine. Sfințirea acestei biserici monumentale se face mâne, în sugestiva Duminecă a Samarincii — cu pompă deosebită. Sinodul arhiepiscopesc este într'unit din acest prilej solemn în sesiune extraordinară, și desigur multă lume românească va prăznui în Sibiu alături de fericirii, cari se pot mândri cu »catedrala noastră«

Nu știm ce caracter i-se va fi merit acestui act de mare însemnătate culturală. Nu știm dacă au fost invitați și din biserica soră reprezentanți, și dacă da, reprezenta-se vor acolo? Un lucru simțim: serbătoarea dela Sibiu e serbătoarea tuturor Românilor. Un sentiment generos de dragoste și de mândrie ne cuprinde pe toți în fața operei, care dacă nu este fără ori ce cusur, întipărește în sine icoana timpului de azi și grăește într'un mod simțitor pentru toți cei ce au inimă și pricepere.

Dacă în zidurile mănăstirii Argeșului meșterul Manole și-a pus ce a avut mai scump și mai iubit pe pământ, în zidurile și în toată plăsmuirea sa catedrala din Sibiu încheagă cea ce au mai bun Români de acum: dragostea de D-zeu și de neam, și învățătura stoarsă cu folos din experiența veacului din urmă: ajutate însuși pe tine și D-zeu încă te va ajuta. Eată ce poate face împreunarea puterilor, celor mulți, fie și mai săraci. Eată că sărac nu e cel

ce are suflet și credință în el. Eată că pentru un scop măreț s'au putut strînge aproape un milion de coroane. — dacă s'a știut vorbi la inima celor mulți cari au inimă!

Cât de altfel am sta și în alte scaune de vladicie... dacă acolo încă s'ar întemeia pe dragostea credincioșilor, și nu pe patronajul, și cu bănuială, dar și veșnic schimbăcios și adese mincinos al celor puțini tari și mari, cari nu ne au la inimă. —

Dar în catedrala dela Sibiu nu numai pietrele vorbesc. Vorbește și fața lor și haina lor, în care pictorul cel mai bun — și unic — cel avem a zugrăvit graiul colorat al sufletului nostru, întipărend și în chipul acesta un moment al redeșteptării noastre la începutul veacului al 20-lea.

Sub ploaia de raze viorii și aurii ce se revarsă din mândrul soare în largul sfânt locaș dela Sibiu, de D-zeu să se reverse în sufletele creștinilor Români și darul Spiritului celui sfânt, care luminează pe ori ce om care vine în lume și apa cea vie, descoperită de Domnul nostru al tuturor, adăpând inimile însetoșate de viață, facă, să isvorească neconținut între noi isvorul frățietății și al dragostei de D-zeu și de oameni!

— **Cum ne cunosc frații...** Un domn profesor din România, de obârșie altfel din Ardeal, scrie despre cartea d-lui Iorga: »*Neamul românesc din Ardeal și Țara ungurească*«. Am cetit cu interes aceste impresii și reflexii, asupra unei cărți pe care am dori să o cetească toți Românii, și din coace și din colo de munți. Dar — este un dar, — recensentul zice într'un loc:

»Mai ales băncile românești din Maramureș (!) Bihor, Orade, și chiar și *celea* din Arad, ar face un lucru bun...« (Viața lit. nr 17.) Ar face, da, dacă ar putea face. În Maramureș nu este nici o bancă românească; Oradea e în Bihor, și are de curând o bancă românească bună »Bihoreana«, dar alta în Bihor nu există. Cât pentru Arad este una »Victoria«, puternică bancă, dar mai multe nu-s. Și bunul român care dă sfaturi *băncilor* românești din Arad, și celor din Maramureș, zice: »Pentru *cunoscători* ca mine aceasta nu e necesar, dar e absolut trebuincios pentru cei ce n'au cunoștința locurilor«. Dacă și frații de aici »de acasă« sînt astfel de *cunoscători*, cum vor fi oare cei cari n'au cunoștința locurilor? E necesar deci, ca să citească cât mai mulți cartea d-lui Iorga! — și acolo în România și aici la noi, și în toată românia.

— **O neiertată greșală** face »Gazeta de Duminecă« din Șimleu față cu d-l profes. Iorga. Greșala »Gazetei« este în același timp și a »Poporului Rom.« din Budapesta dela care zice că și ia greșita s'a informație. Ori cum, e lucru nesocotit și neiertat a arunca vorbe grele și insultătoare unui bărbat de mărimea și însemnătatea d-lui Iorga, fie chiar și pe un »*dacă*« și un »*doară*«. De ce e vorbă? »Gazeta d. Dum.« zice că »Pop. Rom.« i-ar spune că d-l Iorga, în cartea sa celebră »*Neamul rom. în Ardeal și Țara ung.*« ar fi vorbind rău de banca »*Silvania*«. Pe informația aceasta cu îndoială, luată din a doua mână, își clădește »Gaz. d. D.« un lung articol de ocară. Mărturisește fără șfială, autorul articolului, că n'a văzut cartea d-lui Iorga, (oare nici »*P. Rom.*« nu o cunoaște?) tradează chiar oare care îndoială asupra faptului închipuit — totuși în urmă într'un »*dacă*« și într'un »*doară*« — îl ocărăște în mod nepermis pe cel ce a alergat, ca un apostol prin pământul românesc al țării noastre, pentru ca să poată spune ceva despre noi. Oare cuvine-se aceasta, față cu *Iorga*, ca și care neamul românesc nu mai are un al doilea? Oare cuvine-se *acum*, mai ales când d-l Iorga tocmai face un nou drum de apostolie neîntreruptă, pe pământul liber românesc, ca să vestească — e de lipsă și așa ceva! *dreptul limbei românești* și datorința *cinstitiei* ei și în — România? Nu era mai bine și mai cuviincios ca să-și fi cumpărat redactorul cu pricina înșiși cartea d-lui Iorga, în care, vol. II. p. 611. ar fi putut ceti pasagiul »*incriminat*«, care sună astfel:

»Șimlăul e un centru mărișor, în care, ca în tot Ținutul de altfel, Românii au însemnătate. În acest loc, care a fost leagănul Băthoreștilor, principii ai Ardealului, noi avem și *una* din puținele bănci *ale părților acestora de conștiință și organizare mai slabă*. — Un vicariu unit rezidează în Șimlău și se tipărește acolo o foaie românească ilustrată »*Gazeta de Duminecă*«.

Pentru ori cine știe ceti rouânește e limpede, că d-l Iorga spune aci despre *Silvania* o laudă, nu o hulă. Relevează că ea e *una* dintre puținele bănci — pe care nu le pomenește — ale »*acestor părți de conștiință și organizare mai slabă*«. Care-s acele părți? Părțile sâtmarene, bihorene. Căci d-l Iorga — se vede din carte — n'a fost în Șimlău, nici în jurul apropiat, ci din »*Székelyhid*« (Podul Secuiului) vorbește, când scrie cele de sus, spunând că de acolo duce o cale ferată la Șimlău, despre care arată — din auzite ori cetite — cam ce e de a se ști.

Numai neștiind cineva ceti bine ar putea să găsească în scrisul d-lui Iorga o vorbă de scădere despre »*Silvania*«. Cine știe însă ceti, și cetind cunoaște caracterul d-lui Iorga, acela va înțelege, ca slăbiciunea »*conștiinței*« și a »*organizării*« se rapoartă la acele părți bihorene — sâtmarene, din jurul »*Székelyhidului*«, nici decum înse la banca »*Silvania*« sau chiar la Șimleu! D-l Iorga, când are ceva de criticat o spune limpede în față, poate prea pe față. A ataca din dos nu se unește cu caracterul său, rășboinic, dar deschis și leal. De aceea regretăm din inimă incidental penibil, pe care sperăm că G. d. D. și »*Pop. Rom.*« îl vor repara bărbătește. Ear ca să nu se mai întâmple nici când și nicăiri astfel de cazuri, ce ne compromet, am avea un sfat: Dacă nu prea știm scrie să învățăm cel puțin a ceti cărțile celor ce au învățat a scrie.

— **De la Gherla** ne vin însfirșit și nește vești bune. Așa de bune, încât nu ne vine a le crede. Atâta ne-am deprins cu toții a auzi tot rău dela Gherla, încât am devenit sceptici și la auzul unor bunevestiri Lăsăm în răspunderea corespondentului nostru cuprinsul scrisorii, ce publicăm în tr'alt loc, dar am dori ca faptele să verifice din ce în ce mai mult, că începe a se zori de ziuă și înspre mează-noapte. —

— **Tinerimea noastră** de pretutindeni începe, sub îndemnul cald al puternicilor mișcări literare și sub povăța celor mai aleși gânditori ce-i avem, să revină la calea cea bună. Mișcarea proaspătă a tinerimei din țară pentru apărarea limbei strămoșești, veștile de bine ce ne sosesc din Bucovina, din țara »*fagilor și a nevoii*«, cum o numește Teliman, și semnele de reculegere ce se simțesc între tinerii de aici dela noi, sunt dovadă, că tinerimea începe să înțeleagă partea de muncă ce trebuie s'o pună întru deșteptarea neamului cu lumina învățaturii. Pornirile bune ce se arată răslețe numai, ar fi cuminte, să se împreune, spre un mai mare spor, într'o unire frățască, într'o apostolie bine rânduită, în care să încapă tot ce e mai bun din tinerimea noastră de pretutindeni. Printr'o muncă împreună, prin întâlniri frățești, s'ar lămurii în inimile tinere multe avânturi nobile, s'ar încheaga între chemații izbăvitori de mâne fărțăția caldă de inimi și de gândire, fără de cari nimic nu se face Congresele ștudentești, în care și-ar da întâlnire floarea tinerimei din toate părțile, ar fi chemate să întrupeze într'o formă statornică, frăția în muncă și-n apostolie a puterilor tinere. Se spune, că'n luna aceasta, se va ținea la Iași un congres al ștudeților din România, la care vom fi poftiți și noi cești umbriți de alte stăpâniri. Credem, că se vor pune la cale lucruri bune. D-l Iorga ne spune ce ar trebui să facă aceste congrese, și ne spune tocmai așa cum de mult plănuișe s'o facă unii dintre tinerii de aici, — și cum se și face de unii. Pentruca să se cunoască cât mai de mulți sfatul d-lui Iorga și pentruca să se știe de toți, ce ar trebui să facă tinerimea noastră în vremile de acum, dăm partea din urmă a articolului, »*Congresele ștudentești*« din »*Sămănătorul*« mai nou.

»Anumite chestii mari chiamă astăzi luarea aminte a tuturor oamenilor luminați. Ele sunt: chestia românească din toate Ținuturile, chestia țărănească, chestia evreiască, chestia școlară.

»Până în toamnă, când este datină a se ținea congresele, ștudenții pot culege asupra acestor chestii, fiecare în împrejurările speciale în care se află acasă la dânsul — ștudenții veniți din Ardeal, din Bucovina, din Basarabia, pot ajuta la luminarea chestiei românești, — o sumă de lămuriri folositoare și nouă. Aceste lămuriri să le redacteze, scurt și cuprinzător, înlănțuindu-le strâns, așezându-le metodic, dar ferindu-se ca de foc de primejdia frazei. S'ar alege la fiecare universitate un referent al câte unei chestii. El ar strânge la un loc aceste informații și ar pune în lumină contribuția pe care o aduc, arătând apoi pe temeiul lor și păreri asupra chestiei. Firește, că nu se încapă după aceasta, decât o discuție care ar putea întregi rezultatele și în care dorința de a se scoate le iveală să nu joace nici un rol. Asemenea referate s'ar tipări, și ele ar aduce un folos adevărat. Astfel și-ar aduce aminte lumea cu plăcere de adunarea harnică a tinerimii noastre din universități.

»Prin orașele de provincie ștudenții duc mișcare și viață, după nouele curente și îndreptări. E rolul lor firesc. Ei îl pot îndeplini într'un fel, care să le facă cea mai mare cinste. Să se or-

ganizeze în comitete pentru cultura românească, pentru luminarea politică a tuturor înșelaților și apăsătorilor. Să facă reprezentații de diletanți, să se înjghebe în coruri, să ție conferinți meseriașilor, țărănilor din împrejurimi, să lucreze la întemeierea acelor biblioteci populare în folosul cărora s'au ținut de curând cetirile și conferențele noastre, și fiecare comitet să arete la sfârșitul anului sau la congresul studentesc din toamnă, care e opera care a îndeplinit-o.

»Dacă vor face astfel, studenții acestor ani, cari nu se pot asemăna în nici un chip cu înaintașii lor lipsiți de ideal și disciplină, vor scrie în analele culturii românești o pagină glorioasă pentru universitățile noastre«.

Maioreșcu despre Goga.

Numărul iubilare al »Convorbirilor Literare«, care totdeauna au fost prețuite la noi, aduce un moment de deosebită solemnitate pentru noi ardelenii: aprecierea ce o face dl T. Maioreșcu lui O. Goga. Pe temeiul acestei aprecieri »Academia Română« a încununat cu premiul »Năsturel-Herescu« opera poetului nostru. Am căutat cu dornicie să vedem cum se rostește cel mai cumpătat critic român despre cel mai talentat poet al nostru și ne grăbim a da pe cât se poate un rezumat din raportul distinsului academician. Eată foarte pe scurt cam ce zice dl Maioreșcu — ilustrând cu multe citate aserțiunile sale:

»Poesiile lui Goga au avut darul a deștepta deosebit atențiunea românilor. Unele reviste (doar nu greșim adăugând, că »Răvașul« a fost cel dintâi) au văzut în volumul lui un eveniment literar. Efectul se datorește mai ales *formeii frumoase* în care se exprimă cuprinsul patriotic al versurilor. Emoțiunile poetului sunt isvorite din viața națională a acelei părți a românilor, în care s'a născut și în mijlocul căreia a trăit caracterizată prin lupta împotriva tendințelor de asuprire etnică. Repetește o veche credință a sa, că patriotismul n'ar fi materie de artă. »Cu toate acestea patriotismul este în inimile sincere, în afară de ori ce tendință politică, un simțământ adevărat și adânc, și întru cât este astfel, poate îi, în certe împrejurări, născător de poezie«. Și în asemenea împrejurări excepționale ne pare a se afla autorul nostru, când într-o parte a poeziilor sale reprezintă și rezumă iubirea și ura, durerile și speranțele unui neam amenințat în existența sa. — Dar unde se vede arta scriitorului, nu este în patriotismul simțit, ci în manifestarea lui menținută în dreapta măsură a frumosului. Cu cât expresia e mai măsurată cu atât impresia e mai adâncă. Vechiu adevăr: prin strigăte violente se risipește emoțiunea și dispăre, prin vorbă stăpănită se păstrează și crește. (Asta să și-o însemne toți cei ce vor să facă politică națională!)

Patriotismul a devenit isvorul poeziei lui Goga și-l inspiră în modul cel mai firesc. El aduce și descrie unele figuri obișnuite în viața poporului, cari înse pe lângă valoarea și menirea lor normală, în împrejurările excepționale din Ardeal, câștigă o însemnătate, »am putea zice o iluminare și strălucire extraordinară, ce nu se poate explica decât din aprinderea luptei întru apărarea patrimoniului național«.

Românul din Ardeal vede în preotul său nu numai un propovăduitor al religiei, ci și un ocrotitor al naționalității; în învățătorul și învățătoarea din sat vede străjerii comoarei sale: limba și istoria sa; în plugari și în târgoveții sei vede garanțiile existenței sale, ear în lăutarii și cântăreții sei, vede pe oamenii ce-i însuflețesc cântecele sale naționale.

Așa e firesc și de puternic simțământul poetului, încât el înalță și nobilitează figuri și expresii, cari în alte împrejurări s'ar împotrivi la ori-ce încercare de poezie (d. e. Laie, țiganul chior).

Mișcați de puterea unui limbaj poetic, care e în stare să dea cetățenie literară și unor nume proprii așa de familiare, ne aducem aminte de farmecul poeziilor lui Eminescu, în care pentru întâia dată s'a ivit aceasta măiestrie de limbă. (Ex abundantia cordis loquitur os).

Că tinerul autor este poet dintre cei »che-mați și aleși« se vede și din poeziile ce nu sunt patriotice, ci se hrănesc din veșnicul tesaur al

emoțiilor mai omenești. În poeziile vesele zburdălnicia firească are puterea sugestivă a cântecelor noastre populare, din care saltă aceeași voce bună sănătoasă.

»Nota populară este cu atât mai bine venită în poeziile lui Goga cu cât autorul se arată de altminteri inzeștrăat cu acea cultură generală mai înaltă, care distingea și pe Eminescu

Pe când în poeziile vesele autorul lasă friu mai liber, la cele triste, ca și la cele patriotice, este mai cumpănit în manifestare. În împrejurările de acum a literaturii noastre exuberanța lui Goga la veselie este o reacțiune salutară, ear înfrânarea la tristețe un merit deosebit. Credinciosul, în sfiala lui, se teme de profanarea celor sfinte«.

Eată în rezumat ce spune d. Maioreșcu pe 12 pag. ale »Convorbirilor«. Acel *moderamen in arte*, pe care-l relevează ca merit la Goga, se vede și la criticul poetului. Cu atât mai mult preț are tot cuvântul spus de competentul maestru al criticii române, care în definitiv îl pune pe Goga alături de Eminescu.

Puterera rugăciunii.

— Din »Roadele Millei creștinești«.

Fructele educațiunii ce se dă fiilor întemnițaților, și pe cari le avem azi după câțiva ani de osteneli, sunt a se atribui în parte mare rugăciunii.

Oh, cât de necuprinsă și nemăsurată e puterera rugăciunii pe buzele unui copilăș, care nu înțelege încă pe deplin înșămăntatea ei.

Însă înainte de a resuna argumentările mele, trebuie să înving altă greșală care învâluie cu negură și întunecă mintea multora.

Puterera rugăciunii nu atâră numai dela mintea celui ce se roagă, căci atunci cel înțelept, cel învățat ar avea meritul cel mai mare înaintea lui Dumnezeu, iar cel neînvățat, lucrătorul, zilerul, analfabetul, de ar fi însuflețit de ori cât de mare dragoste și credință, ar peri înaintea celui Etern.

Însă nu e așa. Puterera rugăciunii purcede din o virtute misterioasă, ce vine de la Christos, Teologii o numesc: grație.

Se luăm un exemplu din trebile familiari.

Un copil ce ține în mână un Napoleon d'or crede că are un ban, când se va duce însă se'l cheltuiască, atunci va afla că el nu a avut în mână un ban, ci patru sute de bani.

Copilul pozitivistului are un șec de bancă, un ordin de plătire, scris într-o limbă lui cu totul necunoscută, cătră o bancă străină. El puțin poate ceti și mai puțin înțelege ce-i scris în acest ordin, însă prezentându-l bancei, primește în schimb o sumă mare de bani.

Astfel e și cu rugăciunea înaintea lui Dumnezeu. De exemplu, Tatăl nostru, cu toate că e rău pronunțat de popor ori de copil, are o valoare îndoită, pentru că limba aceea o înțelege prea bine »bancherul ceresc«. El însuși a învățat pe oameni aceste rugăciuni și voește ca să i-se zică așa, ba pretinde, căci prima datotină a oamenilor față de Dumnezeu e adorațiunea; iar un act al adorațiunii: e rugăciunea.

Cel ce e versat cât de puțin în lucruri de a le credinței, știe că rugăciunea nu e numai o cerere ce se face cătră Dumnezeu, ci e și o îndeplinire a datorinței ce o are creatura față de creatorul ei. Aceasta datorință, se îndeplinește prin actele de adorațiune, de datorință, de laudă, de mulțămintă cătră Făcătorul tuturor lucrurilor. Și când copilul repetează rugăciunea: »Tatăl nostru, carele ești în ceriuri«, atunci el îndeplinește obligământul, pe care l'a impus Creatorul creaturii sale și ca supus și ca fiu.

Vor fi însă între pozitivist și de aceia, cari vor încerca a protesta zicându-ne:

— Noi nu credem nici în Dumnezeu, nici în puterera rugăciunii.

Atunci noi le răspundem: Cu aceeași libertate, care Vă dă vouă dreptul de a vă afirma părerea voastră ateistă, trebuie să ne concedați și nouă dreptul de a ne afirma și declara părerea noastră credincioasă. Cu atât mai mult, cu cât a noastră nu e numai o opiniune simplă ca a voastră, ci e un adevăr întărit prin fapte înde-

plinite, cari tocmai ele formează taina, ce voiesc a o descoperi.

RĂVAȘ DE LA ORAȘ.

Dela Gherla.

Mult rău s'a vorbit și și mai mult rău s'a auzit despre orașul Gherla. Oraș care din timpurile de o jumătate de veac încoace, atât pentru așezămintele culturale românești ce se află acolo, cât și pentru situația și jurul lui, cu tot dreptul s'a așteptat să fie un focal de cultură și știință românească! Oraș, care a trebuit să aibă o menire atât de sfântă, trimițând din sinul său luminători și propovăduitori într-o dieceză așa de mare cum e aceea a Gherlei! Oraș, pe care părăsindu-l preoții și învățătorii tineri după absolvirea studiilor ar fi fost atât de firesc, ca pururea să le servească, de model întru lupta grea a vieții!

Acest oraș a putut ca nici odată să nu scape rola conducătoare din mâinile bărbaților noștri. Și ce durere — în loc să se întâmple aceasta, s'a întâmplat minunea minunilor, că chiar orășenii de limbă română au început a merge pe o cale greșită cu armenii din acel oraș, la cari mai ales generația tineră e cu totul tot maghiarizată.

Trecătorul sau călătorul, afară de teologi, preparanți și superioritatea acestora, mai ales între generația tineră, nu mai află români — cel puțin judecând după graiul de care se foloseau.

Dar a trebuit să se pună odată capăt stării de amorțeală, a trebuit să adie odată și prin acel oraș vântul binefăcător al primăverii, curățind aerul infectat de atâta nepăsare, a trebuit să se ridice odată glasul puternic și se cheme la viață mulțimea nebăgată în samă și lăsată pradă uitării. Fără zgomot, fără de a ști lumea din afară s-au ridicat vocea doi trimiși ai Domnului, au pus în mișcare inimile și au făcut primii, cei mai grei și cei mai anevoioși pași de îndreptare. Și azi — să tac cu totul de acela care a fost începătorul — sub conducerea unui nou și harnic profesor de preparandie, o cunună de tineri din ambele sexeuri a format un cor, care are să fie cinstea întregii dieceze.

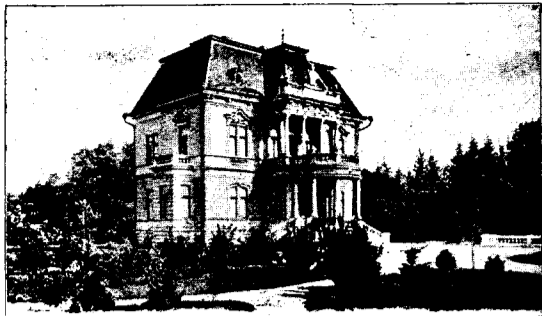
Un cor la care aleargă cu drag meseriașu obosit de munca zilei, unde convin tineri și tinere ce nu știau de farmecul doinei noastre, unde se întrec cu toții în zelul de a repara stricăciunea, ce le-a cuprins inimile și le-a corupt graiul, unde afară de cântările bisericesti întocmite de Murășan, Porumbescu, Dima și alții, te înveselesc minunatele noastre cântece naționale executate toate cu atâta simț și exactitate!

Mulți dintre tinerii streini au solicitat să fie și ei primiți de membrii ai reuniunii de cântări, ai cărei statute s'au înaintat la înaltul minister spre aprobare — și ar aduce bucurosi jertfe, numai de ar putea să participe și ei în acel cor, care în așa scurt timp a făcut ca tinerii noștri la conveniri să le răpească inimile lor cu mândra horă românească.

Cine nu vede în aceste începutul unei noue ere? Cine nu e covins, că paginile negre pe cari cu durere a constatat profesorul Iorga soartea amară și starea tristă cu întunecul din acel oraș, în cel mai apropiat viitor au să dispară? Primul și înțeleptul pas a făcut ca înainte de toate cei ce locuiesc într'acest oraș să se unească și una se simțască.

Și deodată cu aceasta la institutul preparandial încă s'au făcut schimbări spre bine; biserica cea nouă parochială la toamnă are să fie gata și sfințită. De acuma ai noștri n'or mai fi împrăștiați și periclițați de a se contopi cu străinii.

Reuniunea de cântări îi unește cu atâta dragoste la olaltă, iar biserica îi va primi în sinul ei iubitor — și străinii vor vedea, că și ai noștri trăiesc și admirându-i vor lua parte delectându-se și ei în ceremoniile și cântările noastre bisericesti atât de frumoase și înălțătoare. A fost odată vremea — și ai noștri au așteptat cu dor, cu

Reședința de vară a Metropolitului din Sibiu.

sete, să se schimbe starea dureroasă de zeci de ani. Și azi nu-i putere, nu-s pedepse, cari ar putea împiedeca viața ce băjbăe în inimile date atâta vreme uitării și acum însuflețite până la extrem de schimbarea lucrurilor spre bine.

Reuniunea de cântări în 20 Mai e vorba să debuteze pentru prima dată cu un concert împreună cu maial, la scâlzile Chirăului. Ar fi de dorit, ca cât de mulți să iee parte și mai ales de lipsă e și oarecum datorința morală le-ar fi mai ales preoților și învățătorilor crescuți în-tr'acel oraș să nu uite, că aceasta tineră odraslă a culturii noastre se luptă cu multe neajunsuri și ca să poată subsista, înainta și înflori spre mângâierea noastră a tuturor, are lipsă de sprîjinul oamenilor buni, de aceea ar fi tare de dorit, ca nici unul să nu întârzie a jertfi puțin înscriindu-se de membru la aceasta reuniune, care are menirea de a fi modelul unei dieceze și podoaba unui oraș cu reședința episcopicească.

Toată lumea se însuflețește — avem exemple zilnice — și numai noi din dieceza Gherlei să nu știm îmbrătoșa cu dragoste și căldură o cauză, o pornire atât de măreață și comună nouă tuturor? Vor suna cuvintele acestea în pustii? Vor rămânea inimile din provincie reci și nepăsătoare? Ce ar însemna aceasta? Ar mai putea atunci acuza cineva acest oraș și pe cei din el cu indiferentism și nepăsare?

Dar nu! Aceasta nu se va întâmpla! Atâția suntem preoți și învățători, ce ne-am crescut în acel oraș. Și credem tare, că nici cea-laltă parte a inteligenței noastre nu ne va da uitării. Vom da dovezi, că și noi știm prețui munca cinstită și zelul ce țintește spre binele comun al nostru a tuturor. Deci cu toții mână de mână — căci cu noi este D-zeu! *Caius*

RÉVAȘUL CLUJULUI

— **Steagul reuniunii** femeilor române din Cluj s'a sfințit cu mare solemnitate, Duminecă în 6 Maiu. După liturgie s'a eșit cu procesiune în curtea bisericii, unde în plinul de soare s'a făcut sfințirea apei și s'a binecuvântat steagul, care strălucea ca un câmp de aur în mijlocul căreia chipul preacuratei se ridică ca un simbol nou al nădejdiei. Protopopul Dr. Dăianu a rostit o cuvîntare potrivită pornind din cuvintele stei scripturi: »Cine este aceasta ce resare ca zorile, frumoasă ca luna, aleasă ca soarele, și înfricoșată ca o tabără binerânduită«. Aprețind steagul ca simbolul taberei ce se încheagă pentru a cuceri ceriul și inimile omenești pentru biserica cea nouă, oratorul predă steagul, ținut de doi mândri studenți în mâinile d-nei prezidente *Ana Pop n. Leményi*. A urmat baterea cuielor, la care au luat parte prezidenta reuniunii d-na Pop, d-na Ranta, vice-prezidentă, Floare Cormoș, Maria Barițiu, D-șoara Pop, d-șoara Hosu, D-nu Ioan Nestor curator primar, Dr. Frâncu, Victor Macaveiu, profesor de teol. Blaj, Dr. Iuliu Florian, Petru Hetco, cand. profes. etc. Corul studenților universitari a cântat foarte frumos în decursul slujbei ridicând foarte mult frumseța slujbei.

— **Pentru steagul reuniunii** femeilor din Cluj au dăruit: Maria Chiorean 1 cor. Ileana Oltean 2 cor. Maria Ceușan 1 cor. Mihail Bohățel 1 cor. Elena Ceușan 1 cor. Maria Șarmanan 3 cor. Maria Ogruțan 50 fil. Varvara Lazar 1 cor. M. Székely 2 cor. Ana Busta 2 cor. Ana Călbăgios 1 cor. Csomai Sándorné 2 cor. Ana n. Bangur a colectat 4:50 fil. Br. Iosefa Jozsika 10 cor. Ioan Pop și soția sa, Mănăstur 10 cor. Ladislau Pop 1 cor. v. d. Paulina Beil a colectat 32:54 fil. dna Dr. Stefan Morar 2 cor. Ileana Topai 1 cor. Floarea Cormoș 1 cor. Irina Balint 1 cor. Maria Brătfalean 1 cor. Nastasia Cătănănașan 1 cor. Maria Muntean 1 cor. Irina Pop

1 cor. Ileana Petean 1 cor. Maria Bangur 1 cor. Ana Bangur 1 cor. Clemens Catalina 1 cor. Maria Baba 1 cor. Ana Oltean 2 cor. Dochia Cande 1 cor. Ana Pop 1 cor. Maria Ogruțan 1 cor. v. d. Trion Pop 1 cor. Ana Mihășan 1 cor. Ana Meșter 1 cor. Raveca Oltean 1 cor. Maria Mercean 1 cor. Domnica Gălățan 1 cor. Maria Borza 1 cor. Maria Flueraș 1 cor. Maria Alb m. Geța 1 cor. Maria Câmpian 1 cor. Irina Câmpian 1 cor. Teodor Baba 1 cor. Iosif Hoszu ștud. VI. cl. 1 cor. Aurel Pop șt. cl. IV. 1 cor. Stefan Mikle șt. cl. IV. 1 cor. Marie George șt. cl. III. 1 cor. Marie Miron șt. II. cl. 1 cor. Dr. Iuliu Florian 2 cor.

— **Învățătorii gr.-cat.** ai tractului Cluj și-au ținut adunarea de primăvară, aici în Cluj, Joi în 10 Maiu n. Membrii s'au înfătoșat în număr mai mare ca mai înainte. *Andrei Pora* învățătorul nostru a ținut prelegere practică cu copii despre eleericitate; a propus bine și frumos. Tot d-lui a cetit o disertație despre: Problema educațiunii, în care tînărul conferențiar a dovedit frumoase cunoștințe și avânturile unui idealism vrednic de laudă. Ioachim Pop, președintele reuniunii a vorbit despre »Soia«, căreia atâtea vânturi de reclamă i-s'au făcut până acum. S'au mai discutat unele lucruri privitoare la trebile reuniunii, — și s'au cercat să se atingă și unele din nevoile dăscălimii noastre, nevoi a căror mijloace de tămăduire nu-s chiemate să le afle reuniunile tractuale, cari — în înțelesul statelor — au numai menire de procopsire pedagogică și nu menirea de a fi un clopot de văicăreală și nemulțămire cu soarta. Nu înțelegem mai departe purtarea sfielnică și neîndrăzneată a învățătorilor noștri în adunare. Adunarea o fac ei pentru ei, și nu e lucru bărbătesc să se lase stingherii de prezența ta până și oficioasă a subinspectorilor și a comisariilor. În această ședință s'a satorit și condițiunile premiului de 40 cor. pe care l'a pus d-l protopop Dr. E. Dăianu pentru cea mai bună monografie a unei comune din comit. Clujului. Delegații pentru adunarea generală din Blaj au fost aleși: preș. I. Pop și notar Paul Pușcaș. Adunarea de toamnă s'a hotărît a se ținea în Gilău.

— **Dela universitate:** D-șoara Eleonora Leményi a făcut examenul fundamental la facultatea filozofică cu *laudă*, iar d-l Petru Hetco, acelaș examen cu distincție. Gratulările noastre.

— **Studentii români din Cluj** invită cu drag la petrecerea cu dans ce o dau la 24 l. c. (ziua înălțării Domnului) în sala hotelului central. Iuceputul la 8 oare sara. Prețul de intrare: de persoană 2 cor. de familie 5 cor. Prezident de onoare Dr. Victor Poruțiu; secretar Vasile Lucaciu; casier: Sever Dan; controlor: Valeriu Suci. Comitetul aranjator: Silviu Beșan, Antoniu Bogdan, Silviu Brandieș, Vasile Chiroiu, Teofil Moldovan, Remus Pașca, Valentin Poruțiu, Onisifor Soră, Aurel Stoian, Aurel Șerban, Petru Titieni, Alexandru Vasu. Beneficiul petrecerii se va da casinei române și mesei academice. Ne rugăm de oferte benevole. Adresa casierului Majális u. 1.

DE PESTE SĒPTĒMĀNA

Pentru noua biserică din Cluj.

Au mai binevoit a dăru:

321. Dr. Emil Hațegan, 2 cor.

322. Teodor Pop 8 cor.

323. Vasile Barca, 4 cor.

324. Vas. Pătaș cu soția Ludovica, 10 cor. D-zeu să le răsplătească.

— **D-l Canonic Dr. Victor Szmigelski**, inspectorul scolastic archidecesan a plecat în tractul protopopesesc al *Dârgei*, spre a face visitațiune canonică în parochii și a asista la esamene.

— **Esamenele** la scoalele din tractul protopopesesc al Clujului se vor începe în 20 Maiu n. Ordinea în care se urmează, să comunice printr'un circular.

— **Doctori noi.** Tudor *Moșil*, fiul profesorului în pensiune Dr. Constantin Moșil din Năsăud, — și Emil *Pop* din Decea de Murăș, stipendist al Blajului, au fost promovați, Sâmbătă în 5 l. c. de doctori în științele iuridice.

— **Hymen.** Sâmbătă în 12 Maiu, s'a celebrat în biserica gr.-cat. din Beiuș, cununia distinsii d-șoare Lucreția Mureșanu, fica d-lui Dr. G. Mureșanu medic, și soției sale Rozalia n. Pálffy, cu d-l Dr. Traian A. Pascuțiu, fiul d-lui protopop al Șiriei, Marcu Păscuțiu și soției sale Maria n. Barna. Urâm fericire tinerei părechii!

— **† Necrolog.** *Văd. Carolina Erdélyi* născută Gitye a încetat din viață în 6 Mai d. m. la 3 oare în anul al 54-lea al vieții sale. A fost înmormântată în 8 l. c. în Orade.

— **D-l Dr. Aug. Bunea**, care a petrecut câteva săptămâni la Roma ocupat cu cercetări istorice, a fost primit în audiență privată la Papa în 2 Maiu. După cum aflăm acum a plecat din Roma și e în rentoarcere cătră casă.

— **Sărbările pentru sfințirea catedralei din Sibiu** se încep — precum am mai scris — Sâmbătă, în 12 Maiu n. Programul acestor mari sărbări, ce vor ținea trei zile, e următorul: 1. Sâmbătă (29 Aprilie v.) La oarele 7 sara serviciu divin cu priveghiere, în biserica din suburbiul Iosefin. Duminecă (30 Aprilie v.) 2. La oarele 7 și jumătate întrunirea clerului și poporului la reședința arhiepiscopicească. 3. La oarele 8 dimineața procesiune din reședința arhiepiscopicească la catedrală și începerea serviciului divin. 4. La oarele 2 banchet festiv. 5. La oarele 7 sara conduct cu torțe, pornind dela Hermannsplatz, prin, strada Cisnădiei, piața mare, strada măcelarilor până la reședința arhiepiscopicească. Luni (1 Maiu v.) 6. La oarele 11 a. m. Matinee, dat de societatea de lectură a elevilor din seminariul Andreian, în sala festivă a Muzeului național. La oarele 8 sara concert dat de Reuniunea de muzică din Sibiu în sala festivă a Muzeului național. Din prilejul sărbătorilor pentru sfințirea catedralei, profesorul D. Comșa aranjează în pavilionul de patinaj, strada Schewis, lângă »Gesellschaftshaus« o expoziție din ornamentica industriei casnice. Expoziția cuprinde: O colecție scule de lemn încrestate — Albume cu modele originale de cusături, de țesături colorate și de pânze — Porturi întregi — Colecții de rufărie și de țesături — O colecție vase de lut și alte de oaze incondeiate — Modele — Desemnuri — Fotografii etc.

— **Mediciniști români distinși.** Reuniunea salvatorilor din loc, în adunarea generală ținută la 6 Mai a. c. pentru meritele câștigate cu ajutorarea la casuri de nenorociri, a distins și pe următorii mediciști români: pe lângă diploma de onoare, *cu deosebită laudă* pe domnii: Cornel Circa, Basiliu Basista și Cornel Vulcan. *Cu laudă* pe domnii: Virgil Cenariu și Ioan Florian. D-l Circa a atins recordul cel mai mare dând ajutor în 525 casuri.

— **Hymen.** Ludovica Giurgiu și Petru Bura învățător în Sântă-Mărie, anunță cununia lor, ce se va celebra Duminecă la 20 Maiu st. n. 1906 oarele 4 p. m., în biserica gr.-cat. română din Cuzaplac (Középlak).

— **Numărul acesta fiind dublu (18—19) cel mai apropiat număr va apărea numai pe Rusale, asemenea în format mare.**

— **Militare.** Monitorul ordinelor militare din Viena apărut pe zia de 1 Maiu, publică între altele următoarele avansări:

La gradul de colonel: locotenent-coloneli Ion Iovescu din reg. 26 și Daniil Mătărăngă din reg. 51 de infanterie. Demetriu Ionașcu la Aivisions Artilerie-Reg. nr. 28.

La gradul de locotenent-colonel: Maiorii A. Bussu dela regimentul 41 transferat la reg. 62, Elia Nedelcu din reg. nr. 12, Nicolae Biju din reg. 34 și Dem. Tarangul la comanda pieții din Lemberg.

La gradul de maior: Căpitanul cl. I. Dionisie Florianu din reg. 85, transferat tot-odată la reg. 33.

La gradul de căpitan cl. II: Locotenenții Const. Velceanu 23, Valer Moga 85, Emil de Pap 64, I. Hidu din 44 transferat la 31, și G. Radeș de Kis-Berivoy 85.

La gradul de locotenenți: Sublocotenentul Traian Radu detașat la regim. bons. herzeg nr. 1 și St. Popovici din regimentul 51.

La gradul de sublocotenenți: Cadeții aspiranți de ofițeri: Ovidiu Sorescu reg. 6, Mih. Golliban 61, I. Lăzăroiu 5, I. Pașiu 5, I. Goșa 33, V. Macaveiu 63, Ovid Cernea 37, I. Poppu 33, T. Colbasi 50, N. Munteanu 64, Iacob Frumossu 43, Nic. Lung 32.

La tribunalul militar: Căpitanul-auditor cl. II, Adrian Nedelco a fost înaintat în cl. I., ear sublocotenentul în rezervă Valer Neamțiu a fost numit locotenent-auditor la reg. 62.

În statul medico-militar, medicul militar (Oberarzt) Dr. Adalbert Cosmuța din regimentul 2 de husari a fost înaintat la gradul de medic de regiment cl. II.

Oficialul de registratură militară I. Craioveanu dela corpul 11 de armată a fost înaintat la gradul de oficial cl. II. la corpul 5 de armată.

Mai departe locotenentul I. Finegariu supra-complet la reg. 5 și fost detașat la institutul geografic militar a fost transferat la reg. nr. 2.

Locotenentul Xenophon Roman a fost detașat la statul maior-general. — Căpitanului cl. I. din statul maior-general Traian Băcilă i-s'a exprimat mulțumirea prea înaltă pentru eminentele sale servicii (vorzügliche Dienstleistung.)

— **Alegerile pentru dietă**, sau sfârșit, în cât ne privesc pe noi Români, până la două cercuri unde s'au comis cele mai izbitoare fără de legi: *Ceul Silvaniei* și *Dobra*. Celebre două cercuri, al căror nume grăiesc elocvent și caracteristic. În cel dintâiu alegerea va fi de nou în 16, iar în al doilea la 23 Maiu. Dorim, ca isbânda să fie pe partea dreptății și toate încercările fărădelegi să rezdrobească de astădată. Din aceste alegeri se ridică earăși însuflețirea curată a poporului nostru, acolo unde în epoca mult urgisită de nesocotii pasivității s'a lucrat pe terenul muncii luminătoare culturale. Unde cauza culturală din ori ce pricină a stat reu — acolo decădența s'a dovedit izbitoare, ca o dovadă vie, că politica e totdeauna floarea culturai, de acea de nou trebuie să advertisăm la primejdia ce cuprinde în sine credința, împărțită — cum se pare de mulți — că »activitatea« așa cum se tot repețește de câțiva ani în coace ar fi pentru noi arcanul de mântuire, unic și exclusiv. Viața unui popor nu e așa de simplă, cum se crede cu naivitate de purtătorii vorbelor volante! — dimpotrivă are cu mult mai multe păături decât plăcinta pe care unii ar mânca-o așa de bucuroși de a gata. — Deși alegerile au scos la iveală în privința aceasta momente foarte îngrijitoare pentru ținuturi mari altfel foarte românești, ca statistică, bucuria e generală în presa noastră superficială. Foaia cea mai oficioasă a curentului dominant acum la noi, »P. Rom« — din Budapesta vorbește de pildă de »biruința noastră« și biruința aceasta o vede în prima linie în faptul, că de astădată a fost dus de curentul cel nou întreg poporul românesc după abia un an de la »10 Jan. 1905« și că »cea mai frumoasă învingere morală politică a obținut-o în 10 Jan. 1905 când, s'a decretat la Sibiu activitatea.«

»E rezultat destul de uimitor — zice P. R. — ca în cursul unui an să fie convertit un popor atât de numeros ca al nostru.« — Ca și când chemarea »activității« ar fi să-i învingă pe Români nu pe contrarii lor politici, și ca și când scopul, ei principal ar fi să-i »convertească« până la unul de la »eresia pasivității« în care au trăit și lucrat Români din Ardeal 35 ani — ca să nu zicem totdeauna, — cu cinste și bună credință — ear nu ca să abată pe »stăpânitori« de la ereziile lor politice cuprinse în crezul ideii de stat. —

În acest înțeles strimt și deplasat se ia »biruința noastră«.

De aceea nu-și încap în piele confrânții din »capitală«, de bucurie că »s'a decretat activitatea formală pe toată linia«, deși tocmai în aceasta aserțiune de triumf se cuprinde mărturisirea adevărului, că ziua de 10 Ian. 1905 n'a fost tocmai de triumf.

Nu știm, că bărbați frunțași și conducători ai curentului activist sunt de părerea că pasivității de n'ar mai fi, ar trebui creați, ca să facă controlul necesar asupra mersului activității, neputând să se desvoalte normal un curent politic fără opoziție. Și totuși foaia principală a activiștilor de moda nouă își crează situații, ce nu există, spre a-și motiva o bucurie, cam puerilă, și nepolitică, și atunci când ar trebui să fulgere și trăsnească în sistemul, sub care 3 milioane de Români abia au putut alege 15 deputați.

»Până și Brașovenii esclămă veselul P. R. din Budapesta — în frunte cu d-l Dr. Aurel Mureșan, care *singur* (?) mai spriginia pasivitatea principiară, s'au dovedit *aderenți* ai activității, și de ar fi avut sanze de reușită (curioși *aderenți ai activității* Red.) ar fi candidat naționaliști români.«

Dacă aceasta ar fi toată »biruința noastră« atunci trebuie să-i stricăm bucuria confratelui din Budapesta șoptindu-i, că d-l Dr. A. Mureșan care n'a fost *singurul* spriginitor al atitudinii istorice a partidului național, nu s'a schimbat întru nimic, în atitudinea sa față de conducătorii, partidului, și dacă »Gazeta« ca ziar aduce zilnic știri asupra mișcărilor activiste din țară, dintr'atâtea nu poate deduce nimic, până nu va vedea sau auzi declarațiunea bărbătească și categorică a d-lui Dr. Mureșan, că d. e. și-a schimbat vederile asupra conferenței electorale dela 10 Ian. 1905 sau că peste tot a rupt cu atitudinea sa de până la 19 Febr. n. 1906.

Același lucru ar putea să-l afle confrății și din alt organ veritabil activist »Unirea« din aceași zi de 5 Maiu scrie:

»Astăzi un sigur glas mai este în presa noastră, care nu s'a aliat încă făcîs acestei convicții generale. Constatăm înse cu multă bucurie, că tonul acestui singur organ — pentru principiile căruia avem toată considerația — este mai pacinic, lăsând drum liber curentului biruitor activist.«

— Noue ne vine a crede chiar, că »Unirea« nici ea nu s'a gândit la »Gazeta Transilvaniei«, care o știm, că neavând nici un motiv, nu și-a părăsit, atitudinea sa cinstită și leală, ce a avut-o înainte și după »10 Ian. 1905.« Noi știm, că sunt mulți bărbați cinștiți și sinceri aderenți ai programului național dela 1881, cari ori ce atitudine

ar observa acum — față cu »curentul biruitor activist« — nu au abandonat punctul lor de vedere, care i-a diferențiat de majoritatea cea biruitoare, neavând nici motiv nici loc pentru așa ceva. De altfel și acesteia numai întrecând, fie zise din partea noastră lăsând drum liber biruitorilor. Timpul, imparțialul judecător — va judeca el — și noi am dori, ca în biruința, »biruitorului curent« să putem saluta odată însași biruința dreptei cauze românești!

— **Dr. Alex. M. Pop**, specialist în morburile interne, medic balnear, și-a reinceput praxa medicală în băile herculane cu 1 Maiu.

— **Expoziția românească în Sibiu**. Din incidentul sărbătorilor pentru sfințirea catedralei, profesorul D. Comșa va prezenta P. T. publicului colecțiile sale, în Pavilionul de patinaj, strada Schewis, lângă »Gesellschaftshaus«, aranjând o Expoziție din Ornamentica industriei casnice. Expoziția va cuprinde: O colecție scule de lemn încrestate — Albume cu modele originale de cusături, de țesături colorate și de pânze — Porturi întregi — Colecții de rufărie și de țesături — O colecție vase de lut și alta de oue încondeiate — Modele — Desemnuri — Fotografii etc. În total 2000 piese. Expoziția va sta deschisă, cu începere de Sâmbătă în 12 Maiu căl. nou, dela 7 oare dimineața și până la 6 $\frac{1}{2}$ oare seara. Bilete de intrare se vând la cassa Expoziției.

— **Examenul de cvalificațiune la preparandia din Blaj**, se va ținea anul acesta în 5 și următoarele zile ale lunii Iunie n.

— **Reuniunea meseriașilor români din Sibiu** și-a ținut la 26 April n. a 4-a ședință literară pe anul acesta. Activitatea frumoasă și însuflețită ce-o desfășură această reuniune, poate sluji ca model tuturor reuniunilor noastre amorfite în Domnul.

— **Conferințele învățătoarești**, a învățătorilor gr.-orientali din cercul Sebeș-Alba-Iulia s'au ținut în anul acesta, prin mijlocul lui Aprilie, în satul Lančrâm, fiind comisar tinărul profesor din Sibiu Dr. Ioan Lupaș. Relevăm cuvântul de deschidere rostit de dl Lupaș, spus frumos și c'o largă înțelegere a menirii dascălești. Un pas bun s'a făcut în această conferință: s'a dat spre lucrare pentru viitoarea conferință tema: »Caracterul preotului român după nucelele lui Slavici și Agârbiceanu«. Folosul ce vrea să-l ajungă dl Lupaș prin astfel de teme literare nu e neînșămnat. A face cunoscută dascălimea dela sate literatura nouă, a o îndemna să se îndeletnicească pe lângă istovitoarea slujbă de pedagog, cu cunoașterea mișcărilor bune și noue literare — singure în stare a înviora și însenina inimile — e o întrebare, a cărei deslegare norocoasă o să aducă mult bine în corpul dascălimei noastre.

— **Școală agronomică de repetiție** a deschis ministrul de agricultură în Lăpușul-unguresc.

— **Tinerimea română din Bucium** invită la producțiunea declamatorică teatrală împreună cu cor și declamări, ce o va ținea în Bucium la 24 Maiu st. n. a. c. (la înălțarea D-lui) în sala școlii gr.-cat. rom. din loc. Inceptul la 6 $\frac{1}{2}$ oare sara (La 1 oară d. a. va fi examenul.) Prețul de intrare: pentru inteligenți de pers. 1 cor. pentru popor 30 fil. Subrasolvirile să primesc cu mulțămită și se vor cvita pe calea ziaristică. Venitul curat e destinat în favorul bisericii. După producțiune dans. În pauză se joacă »Călușul«.

— **»Reuniunea sodalilor români din Sibiu«** anunță o convenire socială împreună cu cântări, declamațiune și joc, ce se va aranja din prilejul sfințirii bisericii catedrale și cu binevoitorul concurs al d-nei Maria Dr. Crișan, d-șoarelor Elena Cunțan, Olivia Barđoși și d-l Titu Morariu la 13 Mai st. n. 1906 în »Gesellschaftshaus« d'n Sibiu. O parte a eventualului venit curat este destinată fondului Halei de vânzare a meseriașilor români. Inceptul la oara 8 $\frac{1}{2}$ sara (la sfârșitul conductului cu torțe.) — Văzând lucrarea frumoasă ce o desfășură sodalii români de pretutindenii, și mai ales din Sibiu, ne întrebăm unde este reuniunea sodalilor din Cluj? Mai trăiește?

— **Cel mai plăcut mijloc de înfrumșetare** — care până acuma e neîntrecut — e fără îndoială renumitul Margit-Crème a lui Földes, care în timp scurt a cucerit toate damele, ba chiar și domniile îl folosesc, pentru că e cu totulul nestricăcios; face să dispară toate necurățirile feții cum sunt: alunițele, bubițele, zgrăbunțele ș. a. și în consecință întinerește, înviorează fața. Înfrumșetează nu numai fața, ci albește și face fină chiar și pielea grumazului, a umerilor și a mânilor. Toate damele vorbesc cu o adevărată însuflețire despre efectul lui miraculos. O tighie mare costă 2 cor; una mică 1 cor. Se capătă la apotecarul Földes, în Arad, și în toate farmaciile; să ne ferim însă de imitațiuni și falsificate fără de nici o valoare.

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

— **»Episcopia Strehali și tradiția scaunului bănesc de acolo«** — este titlul unui studiu istoric de Alex. Lăpădatu, apărut într'o broșură de 30 pag. la Carol Göbl în București. — Măncând dintr'o notă istorică publicată de d-l Ioan Bianu în Analele Academiei, d-l Lăpădatu arată pe baza unor pisanii, a unor table de peatră, și a unor notițe resirate cum s'a întemeiat la Strehala un scaun episcopesc (1673) și descurcă cu multă răbdare și pricepere firul tradiției, care leagă de ruinile dela Strehala scaunul de domnie al banilor Olteniei, așa cum se spune în cronica țerii românești ce se zice: »Istoria țerii Românești de când au descălecat pravoslavnicii creștini« — din care un esemplare se află și în bibl. episcopiei române din Oradea-mare — și în care se zice: »Atuncea s'au ales dintrânșii boiarii, cari au fost de neam mare, și puseră banovești, un neam ce le zicea Basarabii, să le fie lor cap, adevăc mari bani. Și așezară întâiu să le fie saunul la Turnul Severinului, al doilea scaun s'au pus la Strehala, al treilea scaun s'au pogorit la Craiova«. — Caracteristica lucrării d-lui Lăpădatu e răbdarea și cumpenirea liniștită a tuturor informațiilor reslățite. O astfel de monografie ne-ar trebui nouă asupra Feleacului. Pentru că ori ce s'ar zice episcopia Feleacului a esistat; numele alor 3 episcopi se cunosc, tradiția lor s'a păstrat și e imprimată și în numirea topografică. Ete un loc de-i zic »la răchițele vlădicii«.

— **»Crucea«** prima revistă populară religioasă din Bărlad, de care am pomenit, ni s'a trimis. Are porniri bune, creștinești și românești; multă dragoste de neam și de biserică, se resimte din paginile revistei, dar nu știm de va avea și puteri a susține lupta de care se apucă cu hotărîre. Noi îi dorim isbânda — și vom urmări cu drag și viu interes mersul »Crucei«, care fie să reese un mers triumfal. »Abonamentul e de 10 lei (preoiți, învăț. elevi și militari 4 lei. Adresa: Bărlad, str. Ștef.-cel-Mare nr. 161.

— **»Sămănătorul«**. Nr. 17. D-l Iorga scrie despre congresele ștudentești, tocmai acum în preajma tinerii lor, când e mai bine, ca povețele date cu înțelegere largă să fie supuse unei discuții bărbătești și cuminți din partea tinerimii. Reproducem din acest articol în altă parte a foaiei. G. Vălsan scrie o foarte gingașe poezii: »In fericire«. N. Dunăreanu își sfârșește nuvela: »Un suflet mut«, una dintre cele mai bune ale acestui talent.

— **Luceafărul**. Nr. 8 Se începe c'o puternică poezie de Goga: »Sufletul.« O schiță norocoasă de revenitul G. Stoica; continuarea unei »Idile« de G. C. Ionescu; o foarte frumoasă poezie de I. Borcia: »In pribegie«; sfârșitul dramei istorice a d-lui V. E. Moldovan: »Pintea Viteazul« În cronică se vorbește de predicele lui Petru Maior, editate cu litere latinești de d-l protopop Dr. Elie Dăianu, fiindcă cuvântul ce se spune asupra acestor predici e bun și cuminte, de acea îl reproducem în alt loc al foii.

— **Musa Română**. Foaie musicală și literară sub redacția d-lui Iacob Mureșianu. Iese'n Blaj odată pe lună. Costă 16 cor. Nr. 3 cuprinde trei compoziții de a d-lui Mureșianu: Marșul jurnaliștilor; Hora »Carmen« dedicată dirigentului societății corale »carmen«, prof. D. G. Kiriac, și »Ce vrei?« polcă francaise. Mai sunt două bucăți culese de B. Anastasescu și I. Crișan. Recomandăm tuturor iubitorilor de musică, această eselență foaie musicală.

— **Convorbirile literare**, din prilejul împlinirii alor 40 de ani de când există a ieșit ca număr iubilar, cuprinzând numerii de pe lunile Martie, Aprilie și Maiu. La început se dau chipurile întemeietorilor acestei reviste: T. Maiorescu, P. P. Carp, Th. Rozetti, I. Negruzzi V. Pogor, — cest din urmă mort de curând. Articollii sunt scris de I. Negruzzi, I. Maiorescu — aprecierea pentru Academie a poeziilor lui Goga — N. Gane, I. Slovic, I. Bogdan, N. Iorga, D. Zamfirescu, St. O. Iosif, M. Sadoveanu, S. Puscariu, A. C. Cuza ș. a.

— **Păstorul sufletesc**. Nr. 5. Cuprinde cinci predici pentru duminicile ce urmează, o predică la mort și două tratate, unul despre preotul dela sate și altul despre provederea (de ce nu îngrijirea?) morboșilor. D-l Ariton Popa își continuă »Oratoria sacra«.

— **In lumea de azi**. Comedie de moravuri în 4 acte, de Zoe Verzea. Tipografia »Munca«, strada Doamnei Nr. 9. București. Prețul 3 lei. Vom reveni. —

La tipografia »Carmen« în Cluj se află: Extras din Matricula botezaților, cununaților și morților, cu prețuri moderate.

Trimiteti 50 cruceri

În marce postale. În schimb primiți 3 mustre fine, 6 mustre — 90 cruceri; 12 mustre — 1 fl. 70; 25 mustre — 3 fl. 40; pe lângă un *catalog ilustrat* și o îndrumare cum au să se folosească diferiții articoli de gummi, francezi și americani, cari se capătă dela 45 cr. pro duzină în sus. *Cel mai mare deposit* pentru tot felul de curiosități, pentru cele mai variate noutăți. Se prepară ori ce fel de articli de gummi. Cel mai efin izvor de cumpărare. Comandele să se facă prin scrisoare. Trimiterea discretă. 4—26

H. Auer, deposit pentru articoli de gummi.
Viena (Wien), IX/2. Nussdorferstrasse 4—15.

Biblioteca Despărțământului Cluj.

Nr. 1. »Ce să facem?« Plan de lucrare întocmit pentru »Despărțământul Cluj« prin Dr. Amos Frâncu. Prețul 30 fil.

Nr. 2. »Ursu Broina«, povestire, de Dr. Elie Dăianu. Prețul 30 fil.

Pentru Cluj și împrejurul lui

Losuri

din casa de bancă de tot norocoasă
a lui

Török A. és Tsa

Bpest, VI., Teréz-körut 64/a

Se pot căpăta numai la noi cei subscriși.

Tragerea pentru I. clasă va fi în 23 și 25 Mai a. c.

Prețurile losurilor de clasa I:

1/4 los	1/2 los	3/4 los	1 los
12 cor.	6 cor.	3 cor.	1.50 cor.

Cu deosebită stimă

Ferenczy R. Mátyás Király-tér 20.
Foltinek Aurél Emke-tér 9.
Friedman Ábrám Korona kávéház.
Hoy Karolin Wesselényi M. u. 20.
Keresztesy Jenő Rudolf u. 67.

Norocul lui Török e neîntrecut!

E fără păreche acel noroc, care se leagă de banca noastră. În timp scurt am plătit mai mult de 25 milioane cor. câștiguri pentru losuri; dintre acestea două mai mari și anume:

De două ori **600.000** cor. premiul principal

Cel mai mare **400.000** cor. premiu principal

Mai departe 5 à 100.000, 3 à 90.000, 2 à 80.000, 3 à 70.000, 3 à 60.000. Mai multe de 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 și afară de acestea încă altele de 10.000, 5000, 3000, 2000, 1000, 500 cor.

Deci recomand fiecăruia să iee parte la cea mai apropiată tragere și să-și cumpere un los dela banca noastră.

La tragerea aceasta a 18-a a loteriei noue ung. de clase se vor trage

125.000 losuri cu **62.500** câștiguri în bani și la oaltă losuri în suma de 16 milioane 457.000 cor.

Rendelje meg a neve mellett álló szerencseszámot!

Sok pénz széppé varázsolja az életet! Talán meglepi a ferj a feleségét vagy az asszony az urát a neve mellett álló sorsjeggy megvételé által egy főnyereményt! A véletlen nagy szerepet játszik az életben és könnyen meglehet, hogy éppen egy szerencses véletlen folytán a neve mellett álló számot eltalálta, melyre egy nagy nyeremény jut.

Adám, Adél	4040	Dezso, Erzsébet	6411	Ivan, Jolán	12305	Ottó, Melánia	20441
Adolár, Agnes	6814	Ede, Eszter	9868	Jakab, Józsa	20284	Ódón, Narcis	20989
Adolf, Agota	9007	Elek, Etel	19821	János, Judith	20988	Pál, Nesz'i	24286
Agoston, Amália	19162	Elémér, Flóra	20580	Jenő, Juliska	24203	Péter, Olga	24277
Aladár, Anna	20445	Emil, Franciska	22082	József, Karolin	24265	Pista, Paula	28876
Albert, Anatolia	21619	Endre, Frida	24252	Kálnán, Katiuka	28874	Richard, Pelaglio	32715
Alfréd, Apollonia	24215	Ernő, Genováva	24363	Károly, Katalin	29634	Móbert, Petronella	35640
Ákos, Aranka	24285	Ferenc, Gertrud	29633	Kornél, Klára	35318	Rudolf, Piroška	37411
Ambrus, Berta	28881	Friyes, Gabr ella	34938	Kristof, Klotild	36825	Salamon, Regina	38164
András, Blanka	34352	Fülöp, Gizella	36779	Lajos, Kornelia	38183	Samu, Rózsika	38238
Antal, Borbala	36451	Gábor, Hedvig	38118	László, Krisztina	38226	Sándor, Roxalia	41921
Arnold, Boriska	37424	Gáspár, Heléna	38173	Leo, Kunigunda	41919	Simon, Sári	88891
Arpád, Betti	38169	Gergely, Henriett	41795	Lipót, Laura	64204	Tamás, Sarolta	84769
Arthur, Bella	41794	Géza, Hermína	51898	Lorinc, Lenke	84783	Tibor, Szeréna	86049
Aurél, Brigitta	41938	Gusztáv, Hilda	84702	Manó, Leonia	86014	Theodor, Theodoris	92773
Attila, Cecília	84309	György, Ibolyka	84780	Márkus, Lidia	90370	Tivadar, Teréz	123508
Balász, Cornelia	84773	Gyula, Iduska	89219	Márton, Lina	101989	Tóbiás, Terus	123504
Balint, Dóra	86045	Henrik, Ilona	101914	Mátyás, Ludmilla	123502	Vendel, Valéria	123508
Barnaás, Dorottya	101404	Hermann, Ilma	123501	Mihály, Lujza	123507	Viktor, Veronika	123516
Béla, Cecilia	106999	Hugó, Ilka	123506	Miklós, Magdolna	123519	Vilmos, Viktória	123520
Benedek, Eufemia	123505	Ignác, Irén	123548	Miksa, Malvin	123514	Vinco, Vilma	123518
Bernát, Emma	123509	Illés, Irma	123510	Mór, Margit	123515	Zoltán, Zsófia	123521
Daniel, Ernesztin	123513	Imre, Izabella	123511	Nándor, Mária	5488	Zsigmond, Zuzsanna	123522
Dávid, Éva	123517	István, Janka	8512	Orbán, Mártha	8826		
Dénes, Evelin	5837	Izidor, Jonanna	8602	Oszkár, Matild	12314		

Eventual cel mai mare câștig 1,000.000 coroane

mai departe 1 premiu 600.000, 1 câștig 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 2 à 90.000, 2 à 80.000, 2 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 3 à 40.000, 3 à 30.000, 6 à 25.000, 9 à 20.000, 13 à 15.000, 44 à 10.000 coroane și încă alte multe câștiguri,

Prețurile losurilor de cl. I.

1/8 costă fl. —75, san X. 150; 1/4 costă .l. 150 sau X. 3.—
1/2 " " 3.—, " " 6.—; 3/4 " " 6.— " " 12.—

Losurile le trimitem cu rambursă sau trimițând banii înainte.

Lista tragerilor oficioasă se trimite gratis.

Cumpărări de losuri originale să se facă îndată, sau cel mult până în

23 Maiu n. a. c.

la banca noastră, fiindcă numerii norocoși de mai sus trec iute.

TÖRÖK A. és Tsa

Telegramă: Török, Budapest.

Casă de bancă, Budapesta.

Telegramă: Török, Budapest.

Cel mai mare birou pentru loteria de clase.

Biroul central: Teréz-körut 46/a

I. Filială: Váci-körut 4/a.

II. Filială: Muzeum-körut 11/a.

Ilustrate cu port bănățesc se află de vânzare la »Tipografia Carmen« Cluj.

Scutit prin lege: ori ce imitațiune și reproducere oprită.
Necunoașterea legii nu e scuză.

Judele: Osânditul, d-ta și-ai prăpădit banii până la ultimul crițar, pe lucruri de nimica, deși trebuia să știi, ca ori și care, că *numai balsamul și unsoarea Zentifolia a lui Thierry* singură e un mijloc sigur în toate cazurile precum vededesc aceasta nenumărate scrisori de mulțămă.

Pirîtul: Durere m'am lăsat sedus de multe ori și am folosit mai mult balsamuri falsificate și mijloace nefolositoare, ce mi-s'au recomandat, ceea ce îmi pare rău din toată inima.

Judele: Necunoașterea legii nu e scuză. Pentru ce nu și-ai procurat d-ta broșura cu dovezi nenumărate dela apotheca lui Thierry, ce se dă gratis.

Pirîtul: Durere n'am știut nici asta.

Judele: Sub condițiunea, că vei procura această astădă ești achitat pentru neglijința de a griji de sănătatea d-tale și a celor din casă. Peste tot în viitor să te ferești de ori ce lucruri falsificate și să ții tare numai la balsamul lui Thierry, ca singur mijloc sigur. Legile sanitare potesc, ca să le ținem strict și ori ce călcare a lor se pedepsește aspru sau prin morb sau prin slăbiciune. Balsamul lui Thierry stă întru ajutorul omenimii bolnăvicioase și lecuiește ori ce boală. Și d-ta nu mai ai de suferit, dacă îl ții în casă în totdeauna și-l folosești.

Balsamul lui Thierry este un mijloc fără păreche contra tusei, catarului, durerii de pept, tuberculosei, a inflamații de gât, a răgușelii a bronchitei, a durerii de plămâni și de ficat, contra sgârçurilor de stomac, a colicei, a perturbațiilor în rânză, și mai ales contra influenței. Prețul: 12 sticle mici sau 6 duple sau una mare cu patent 5 cor. franco.

Unsoarea Zentifolia a lui Thierry este un non plus ultra pentru ori ce rane vechi, inflamațiuni, boale de piept, orbant, capturi, și umfături, buboae, vânătăuri, beșicături și ori ce boală de piele la prunci.

Această unsoare înmoaie și depărtează ori ce corp străin, ce a pătruns în trup, ca țeruse, glăji, țanduri, nisip etc. fără durere, împiedică inveninarea de sânge și face superfluă ori ce operațiune împreună cu durere, Prețul la 2 doze francat 3 cor. 60.

Broșura cu miile scrisori de mulțămă se trimite ori și căruia gratis și franco.

Se spezează numai pe lângă plătire înainte sau rambursă. Se capătă la apotheca A. Thierry în Pregrada la Rohits-Sauerbrunn. La noi se află la I. Török și Dr. I. G. L. Egger în Budapesta, L. Vértes în Lugos. 10—26

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește asigurări pe viață pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incaso anual	Avere proprie
Cor.: 34,600.000	Cor.: 274,000.000
Dividende solvite	Despăgubiri de viață
Cor.: 170,000.000	Cor.: 570,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:
Cluj. Strada Ferencz-József Nr. 17.

Filiala pentru Ungaria:
Budapesta, Strada Kossuth-Lajos nr. 4
în Palatul Standard. (Casa proprie).

Centrala generală:

Edinburg. (Anglia).

Bani mulți

vei cruța dacă vei cumpăra ceasuri, articoli de oțel instrumente musicale și tot felul de noutăți și lucruri trebuincioase, după precurentul meu ce-l poți primi gratis și francat dela Cassa de expor P. Lust, Krakau. (Austria.)